

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

5. november 2019*

»Appel – formaliteten – en parts repræsentation for Domstolen – fuldmagt til advokat – tilbagekaldelse af fuldmagten foretaget af likvidatoren for det appellerende selskab – det appellerende selskabs ledelsesorgans fortsættelse af sagen – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 47 – adgang til effektive retsmidler – forordning (EU) nr. 1024/2013 – tilsyn med kreditinstitutter – afgørelse om inddragelse af et kreditinstituts tilladelse – annulationssøgsmål ved Den Europæiske Unions Ret – formaliteten – spørgsmålet, om aktionærerne i det selskab, hvis tilladelse er blevet inddraget, er umiddelbart berørt«

I de forenede sager C-663/17 P, C-665/17 P og C-669/17 P,

angående tre appeller i henhold til artikel 56 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 24. november 2017 (sag C-663/17 P), den 27. november 2017 (sag C-665/17 P) og den 28. november 2017 (sag C-669/17 P),

Den Europæiske Centralbank (ECB) ved E. Koupepidou og C. Hernández Saseta, som befuldmægtigede, bistået af Rechtsanwalt B. Schneider og avocat M. Petite,

appellant,

støttet af:

Europa-Kommissionen ved A. Steiblyté, V. Di Bucci og K.-Ph. Wojcik, som befuldmægtigede,

intervenient i appelsagen,

de øvrige parter i appelsagen:

Trasta Komerbanka AS, Riga (Letland),

Ivan Fursin, Kiev (Ukraine),

Igors Buimisters, Jurmala (Letland),

C & R Invest SIA, Riga,

Figon Co. Ltd, Nicosia (Cypern),

GCK Holding Netherlands BV, Amsterdam (Nederlandene),

Rikam Holding SA, Luxembourg (Luxembourg),

* Processprog: engelsk.

ved Rechtsanwälte M. Kirchner, L. Feddern og O.H. Behrends,

sagsøgere i første instans (sag C-663/17 P),

og

Europa-Kommissionen ved A. Steiblytė, V. Di Bucci og K.-Ph. Wojcik, som befuldmægtigede,

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

Trasta Komercbanka AS, Riga,

Ivan Fursin, Kiev,

Igors Buimisters, Jurmala,

C & R Invest SIA, Riga,

Figon Co. Ltd, Nicosia,

GCK Holding Netherlands BV, Amsterdam,

Rikam Holding SA, Luxembourg,

ved Rechtsanwälte M. Kirchner, L. Feddern og O.H. Behrends,

sagsøgere i første instans,

Den Europæiske Centralbank (ECB) ved E. Koupepidou og C. Hernández Saseta, som befuldmægtigede, bistået af Rechtsanwalt B. Schneider og avocat M. Petite,

sagsøgt i første instans (sag C-665/17 P),

og

Trasta Komercbanka AS, Riga,

Ivan Fursin, Kiev,

Igors Buimisters, Jurmala,

C & R Invest SIA, Riga,

Figon Co. Ltd, Nicosia,

GCK Holding Netherlands BV, Amsterdam,

Rikam Holding SA, Luxembourg,

ved Rechtsanwälte M. Kirchner, L. Feddern og O.H. Behrends,

appellanter,

de øvrige parter i appelsagen:

Den Europæiske Centralbank (ECB) ved E. Koupepidou og C. Hernández Saseta, som befuldmægtigede, bistået af Rechtsanwalt B. Schneider og avocat M. Petite,

sagsøgt i første instans,

støttet af:

Europa-Kommissionen ved A. Steiblyté, V. Di Bucci og K.-Ph. Wojcik, som befuldmægtigede,

intervenient i appelsagen (sag C-669/17 P),

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, R. Silva de Lapuerta, afdelingsformændene A. Prechal, M. Vilaras (refererende dommer), M. Safjan og S. Rodin samt dommerne L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Toader, C. Vajda, F. Biltgen, K. Jürimäe og M. C. Lycourgos,

generaladvokat: J. Kokott,

justitssekretær: fuldmægtig R. Șereș,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. februar 2019,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. april 2019,

afsagt følgende

Dom

- 1 Den Europæiske Centralbank (ECB), Europa-Kommissionen, Trasta Komerbanka AS, Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV og Rikam Holding SA har i deres appelskrifter nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets kendelse af 12. september 2017, Fursin m.fl. mod ECB (T-247/16, ikke trykt i Sml., herefter »den appellerede kendelse«, EU:T:2017:623), hvorved Retten dels bestemte, at det var ufornuddent at træffe afgørelse i det søgsmål, som Trasta Komerbanka havde anlagt med påstand om annulation af Den Europæiske Centralbanks (ECB) afgørelse ECB/SSM/2016 – 529900WIP0INFDAWTJ81/1 WOANCA-2016-0005 af 3. marts 2016 om inddragelse af den tilladelse, som var meddelt Trasta Komerbanka (herefter »den omtvistede afgørelse«), dels forkastede ECB's formalitetsindsigelse, for så vidt som den vedrørte det søgsmål, som flere aktionærer i Trasta Komerbanka, nemlig Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest, Figon Co., GCK Holding Netherlands og Rikam Holding, havde anlagt med påstand om annulation af denne afgørelse.

Retsforskrifter

EU-retten

- 2 I henhold til artikel 2, nr. 1), i Rådets forordning (EU) nr. 1024/2013 af 15. oktober 2013 om overdragelse af specifikke opgaver til Den Europæiske Centralbank i forbindelse med politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutter (EUT 2013, L 287, s. 63) er en »deltagende medlemsstat« i denne forordning »en medlemsstat, der har euroen som valuta, eller en medlemsstat, der ikke har euroen som valuta, og som har etableret et tæt samarbejde i overensstemmelse med artikel 7« i forordningen. I henhold til denne forordnings artikel 2, nr. 9), forstås ved den »fælles tilsynsmekanisme« (FTM) »systemet for finansielt tilsyn bestående af ECB og de kompetente nationale myndigheder i de deltagende medlemsstater, som beskrevet i artikel 6« i samme forordning.

- 3 Artikel 4 i forordning nr. 1024/2013, der har overskriften »Opgaver, der overdrages til ECB«, fastsætter følgende i stk. 1:

»ECB har inden for rammerne af artikel 6 og i overensstemmelse med stk. 3 i denne artikel enekompetence til med henblik på tilsyn at udføre følgende opgaver i forbindelse med alle de kreditinstitutter, der er etableret i de deltagende medlemsstater:

- a) at meddele kreditinstitutter tilladelse og at inddrage kreditinstitutters tilladelser med forbehold af artikel 14

[...]«

- 4 Denne forordnings artikel 6, der har overskriften »Samarbejde inden for FTM«, bestemmer følgende i stk. 1:

»ECB udfører sine opgaver inden for en fælles tilsynsmekanisme, som omfatter ECB og de kompetente nationale myndigheder. ECB er ansvarlig for FTM's effektive og konsekvente virkemåde.«

- 5 Nævnte forordnings artikel 14, stk. 5, har følgende ordlyd:

»Med forbehold af stk. 6 kan ECB på eget initiativ inddrage tilladelsen i de tilfælde, der er fastsat i den relevante EU-ret, efter høringer med den kompetente nationale myndighed i den deltagende medlemsstat, hvor kreditinstituttet er etableret, eller på forslag fra en sådan kompetent national myndighed. Disse høringer sikrer navnlig, at ECB inden beslutningen om inddragelse giver de nationale myndigheder tilstrækkelig tid til at træffe afgørelse om de nødvendige afhjælpende tiltag, herunder mulige afviklingsforanstaltninger, og tager dem i betragtning.

Hvis den kompetente nationale myndighed, som har foreslået tilladelsen [...], er af den opfattelse, at tilladelsen skal inddrages i henhold til relevant national lovgivning, fremsender denne et forslag til ECB herom. ECB træffer i så fald afgørelse om den foreslåede inddragelse, idet den fuldt ud tager hensyn til den begrundelse for inddragelse, som den kompetente nationale myndighed har forelagt.«

- 6 Artikel 24 i forordning nr. 1024/2013, der har overskriften »Administrativt klagenævn«, fastsætter følgende:

»1. ECB opretter et administrativt klagenævn, der udfører intern administrativ revision af afgørelser truffet af ECB under udøvelsen af de beføjelser, den er tillagt i henhold til denne forordning, efter en anmodning om revision indgivet i overensstemmelse med stk. 5. Den interne administrative revision vedrører en sådan afgørelses proceduremæssige og materielle overensstemmelse med denne forordning.

[...]

5. Enhver fysisk eller juridisk person kan i de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, anmode om revision af en afgørelse truffet af ECB i henhold til denne forordning, som er rettet til den pågældende eller berører vedkommende umiddelbart og individuelt. En anmodning om revision af en afgørelse truffet af Styrelsesrådet som omhandlet i stk. 7 antages ikke til behandling.

[...]

7. Efter at have afgjort, om anmodningen om revision kan antages til behandling, afgiver det administrative klagenævn en udtalelse inden for en frist, som står i forhold til sagens hastende karakter, dog senest to måneder efter modtagelsen af anmodningen, og henviser den til tilsynsrådet med henblik på udarbejdelse af et nyt udkast til afgørelse. Tilsynsrådet tager hensyn til det administrative klagenævns udtalelse og forelægger straks et nyt udkast til afgørelse for Styrelsesrådet. Det nye udkast til afgørelse ophæver den oprindelige afgørelse, erstatter den med en afgørelse med samme indhold eller erstatter den med en ændret afgørelse. Det nye udkast til afgørelse anses for vedtaget, medmindre Styrelsesrådet gør indsigelse inden for en periode på højst ti arbejdsdage.

[...]«

Lettisk ret

Loven om kreditinstitutter

- 7 Artikel 129 i Kredītiestāžu likums (lov om kreditinstitutter) (*Latvijas Vēstnesis*, 1995, nr. 163) fastsætter følgende:

»(1) Sāfremt Finanšu un kapitāla tirgus komisija [finans- og kapitalmarkedskommission, Letland] [...] ophæver en meddelt licens (tilladelse) til at drive virksomhed som kreditinstitut, udnævner finans- og kapitalmarkedskommissionen en administrator og indgiver en begæring om likvidation af dette kreditinstitut til retten samt om udnævnelse af en likvidator og foreslår samtidig en kandidat som likvidator.

(2) Efter ophævelse af licensen har kreditinstitutts generalforsamling ikke længere beføjelse til at træffe beslutning om en frivillig afvikling og udnævnelse af en likvidator.

[...]«

- 8 Denne lovs artikel 133, stk. 4, bestemmer følgende:

»Bestemmelserne i denne lovs kapitel XI, med undtagelse af artikel 160 og 166, og de rettigheder, pligter og beføjelser, der overdrages til kurator i et konkursbo ved denne lovs artikel 172 og 172.1, gælder for den af retten udnævnte likvidator for kreditinstitutet.«

- 9 I nævnte lovs kapitel XI bestemmer artikel 161, stk. 1, følgende:

»Efter at et kreditinstitut er blevet erklæret insolvent, overtager kuratoren samtlige pligter, rettigheder og beføjelser, som varetages af de styrende organer og lederne af disse organer i henhold til loven og kreditinstitutts vedtægter.«

Loven om civil retspleje

- 10 Artikel 377, stk. 2, i Civilprocesa likums (lov om civil retspleje) bestemmer følgende:

»Ved afsigelsen af en dom vedrørende likvidationen af et kreditinstitut udnævner retten en likvidator for kreditinstituttet. Retten udnævner en person, der er blevet foreslået af finans- og kapitalmarkedskommissionen, til likvidator for kreditinstituttet.«

- 11 Denne lovs artikel 387, stk. 2, har følgende ordlyd:

»En kurator for et konkursbo eller en likvidator kan efter begæring fra finans- og kapitalmarkedskommissionen afskediges af retten. Begæringen skal vedlægges afgørelsen truffet af finans- og kapitalmarkedskommissionen, hvorved mistilliden til kuratoren eller likvidatoren udtrykkes med en af følgende begrundelser: [...]«

Handelsloven

- 12 Artikel 322 i Komerclikums (handelslov) har følgende ordlyd:

»(1) Likvidatoren har alle direktionens og bestyrelsens rettigheder og pligter, for så vidt de ikke er i strid med likvidationens formål.

(2) Likvidatoren opkræver tilgodehavender, herunder beløb, der tilkommer selskabet på grund af ikke-indbetalte kapitalandele, afhænder selskabets aktiver og opfylder kreditorernes tilgodehavender.

(3) Likvidatoren må kun foretage de transaktioner, der er nødvendige med henblik på selskabets likvidation.

[...]«

Tvistens baggrund

- 13 Tvistens baggrund er beskrevet i den appellerede kendelses præmis 1-7 og kan sammenfattes som følger.

- 14 Trasta Komercbanka er et lettisk kreditinstitut, som leverer finansielle tjenesteydelser i henhold til en tilladelse, som blev meddelt det af finans- og kapitalmarkedskommissionen (herefter »FKMK«) i september 1991.

- 15 Igors Buimisters og selskaberne C & R Invest, Figon Co., GCK Holding Netherlands og Rikam Holding er direkte aktionærer i Trasta Komercbanka. Ivan Fursin, som ejer kapitalen i disse selskaber, er indirekte aktionær i Trasta Komercbanka.

- 16 Efter at ECB den 5. februar 2016 havde modtaget et forslag fra FKMK om at inddrage Trasta Komercbankas tilladelse, og efter at have indhentet dette kreditinstituts bemærkninger vedtog ECB på grundlag af artikel 4, stk. 1, litra a), og artikel 14, stk. 5, i forordning nr. 1024/2013 den omtvistede afgørelse, hvorved den inddrog denne tilladelse.

- 17 Den 14. marts 2016 traf Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (byretten i Riga, retskreds Vidzeme, Letland) på FKMK's begæring afgørelse om at indlede likvidationsbehandling af Trasta Komercbanka og udnævnte en likvidator. Denne ret afviste ligeledes kreditinstituttets anmodning om, at dets

ledelsesorgan kunne opretholde sin repræsentationsbeføjelse med hensyn til indgivelse af en anmodning om revision til ECB og iværksættelse af et søgsmål til prøvelse af den omtvistede afgørelse ved Den Europæiske Unions Domstol. Denne afgørelse kan ikke appelleres.

- 18 Den 17. marts 2016 blev en meddelelse om indledning af likvidationsbehandling af Trasta Komercbanka og om, at likvidatoren trådte i dette kreditinstituts ledelses sted, offentliggjort i *Latvijas Vēstnesis*. Samme dag traf likvidatoren beslutning om at tilbagekalde alle fuldmagter, som var udstedt af Trasta Komercbanka. Den 21. marts 2016 offentliggjorde en notar en meddelelse om tilbagekaldelse af alle fuldmagter udstedt før den 17. marts 2016 i *Latvijas Vēstnesis*.
- 19 Det fremgår af den appellerede kendelses præmis 7, at Trasta Komercbanka den 3. april 2016 indgav en anmodning om revision af den omtvistede afgørelse til det administrative klagenævn, som er omhandlet i artikel 24 i forordning nr. 1024/2013. Dette nævn afslog anmodningen den 30. maj 2016, idet det fandt, at de klagepunkter om tilsidesættelse af proceduremæssige og materielle regler i den omtvistede afgørelse, som var fremført i Trasta Komercbankas anmodning om revision, var ugrundede, og at afgørelsen var tilstrækkeligt begrundet og forholdsmæssig. Nævnet henstillede dog til ECB's ledelsesorgan, at det præciserede visse forhold.

Retsforhandlingerne for Retten og den appellerede kendelse

- 20 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 13. maj 2016 anlagde Trasta Komercbanka og de i nærværende doms præmis 15 nævnte aktionærer i dette selskab (herefter »aktionærerne i Trasta Komercbanka«) sag med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse.
- 21 I forlængelse af det administrative klagenævns afgørelse, jf. nærværende doms præmis 19, ophævede ECB ved afgørelse ECB/SSM/2016 – 5299WIP0INFDAWTJ81/2 WOANCA-2016-0005 af 11. juli 2016 med virkning fra samme dato den omtvistede afgørelse og erstattede denne, idet ECB bekræftede inddragelsen af Trasta Komercbankas tilladelse. Dette kreditinstitut og dets aktionærer anlagde ligeledes sag ved Retten med påstand om annullation af afgørelsen af 11. juli 2016. Denne sag, som har nr. T-698/16, er endnu verserende for Retten.
- 22 Ved særskilt dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 29. september 2016 fremsatte ECB en formalitetsindsigelse mod søgsmålet til prøvelse af den omtvistede afgørelse.
- 23 Ved punkt 1 i den appellerede kendelses konklusion fastslog Retten, at det var ufornuddent at træffe afgørelse i det søgsmål, som Trasta Komercbanka havde anlagt. Ved punkt 2 i konklusionen forkastede Retten ECB's formalitetsindsigelse, for så vidt som den vedrørte de øvrige sagsøgers søgsmål.
- 24 For det første fandt Retten i kendelsens præmis 23 – efter at den i præmis 17-22 havde undersøgt, om Trasta Komercbanka og dets aktionærer havde søgsmålsinteresse i forhold til den omtvistede afgørelse, selv om den var blevet ophævet – at de havde »ført tilstrækkeligt bevis for, at de fortsat havde søgsmålsinteresse i forhold til den [omtvistede] afgørelse, selv om den var blevet ophævet«.
- 25 For det andet undersøgte Retten i den appellerede kendelses præmis 24-51, om den fuldmagt, der var meddelt den advokat, som havde anlagt søgsmålet på vegne af Trasta Komercbanka, var gyldig.
- 26 Retten bemærkede, at det tilkom den – henset til den beslutning, som likvidatoren havde truffet den 17. marts 2016 om at tilbagekalde alle fuldmagter udstedt af Trasta Komercbanka før den 17. marts 2016 – at vurdere, om likvidatoren i henhold til den relevante lettiske ret havde beføjelse til at tilbagekalde den fuldmagt, som var meddelt denne advokat, og om likvidatoren faktisk havde gjort det.

- 27 Retten bemærkede i den appellerede kendelses præmis 32, at denne fuldmagt var blevet meddelt inden indledningen af likvidationsbehandlingen, og at det ikke var blevet bestridt, at »der på denne dato var tale om en fuldmagt meddelt af en person, der var bemyndiget hertil som omhandlet i procesreglementet«, hvorefter den fastslog, at likvidatoren i henhold til lettisk ret havde beføjelse til at tilbagekalde den nævnte fuldmagt, idet den herved i henholdsvis den appellerede kendelses præmis 35 og 36 forkastede Trasta Komercbankas argumenter om, at der forelå en interessekonflikt hos likvidator, og at denne ikke havde kompetence til at anlægge søgsmål på dets vegne, og om tilsidesættelse af EU-retten og navnlig retten til en effektiv domstolsbeskyttelse.
- 28 I kendelsens præmis 46 anførte Retten, at den advokat, der havde anlagt søgsmålet på vegne af Trasta Komercbanka, havde fremlagt en skrivelse om tilbagekaldelse af fuldmagten, som var underskrevet af likvidatoren og dateret den 31. marts 2016, og som denne advokat havde modtaget pr. e-mail den 28. oktober 2016. Henset til dette forhold fastslog Retten i kendelsens præmis 47 og 48, at denne advokat ikke kunne gøre gældende, at tilbagekaldelsen af den pågældendes fuldmagt ikke havde virkning fra sidstnævnte dato, og at han derfor ikke længere havde en behørigt udstedt fuldmagt i Trasta Komercbankas navn.
- 29 I den appellerede kendelses præmis 49 anførte Retten, at overholdelsen af den pligt til at lade sig repræsentere, som juridiske personer har, som betingelse for antagelse til realitetsbehandling skal bestå indtil retsafgørelsen, idet det i modsat fald findes ufornuddent at træffe afgørelse. Efter at Retten havde konstateret, at Trasta Komercbanka ikke længere var repræsenteret for Retten af en advokat med gyldig fuldmagt hertil, fandt den i kendelsens præmis 50, at det var ufornuddent at træffe afgørelse i det søgsmål, som dette selskab havde anlagt.
- 30 For det tredje undersøgte Retten i den appellerede kendelses præmis 52-72, om aktionærerne i Trasta Komercbanka havde søgsmålsinteresse og søgsmålskompetence i forhold til den omtvistede afgørelse.
- 31 Retten fandt først, at disse sagsøgere som følge af overdragelsen af Trasta Komercbankas ledende organers beføjelser til likvidatoren i det konkrete tilfælde var frataget muligheden for at udøve deres rettigheder som selskabsdeltagere med henblik på at forsvare dette selskabs interesser, hvorefter den i kendelsens præmis 58 fastslog, at de havde ført tilstrækkeligt bevis for, at de havde søgsmålsinteresse.
- 32 Dernæst fandt Retten, efter at have konstateret, at aktionærerne i Trasta Komercbanka ikke var adressater for den omtvistede afgørelse, at de ikke desto mindre udgjorde en gruppe af personer, som var identificerede eller kunne identificeres på tidspunktet for vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, og at denne afgørelse berørte dem i deres særlige egenskab af aktionærer i Trasta Komercbanka, hvis tilladelse var blevet inddraget. Retten fastslog derfor i denne kendelses præmis 63, at de sagsøgere, som var direkte aktionærer i Trasta Komercbanka, var individuelt berørt af den omtvistede afgørelse.
- 33 Endelig fandt Retten ligeledes i den appellerede kendelses præmis 69, at disse sagsøgere var umiddelbart berørt af den omtvistede afgørelse, idet styrken af dens virkninger påvirkede realiteten og rækkevidden af deres rettigheder. I kendelsens præmis 66 og 67 understregede Retten således, at denne afgørelse medførte, at Trasta Komercbanka blev forhindret i at opfylde selskabets formål og udøve økonomisk virksomhed, og som følge heraf berøvede aktionærerne muligheden for effektivt at udøve deres ret til at modtage udbytte, deres stemmeret og deres ret til at deltage i dette selskabs ledelse.
- 34 I øvrigt fandt Retten i kendelsens præmis 70, at eftersom det var fastslået, at søgsmålet kunne antages til realitetsbehandling for så vidt angår de direkte aktionærer i Trasta Komercbanka, var det ufornuddent at undersøge, om Ivan Fursin – der var indirekte aktionær i Trasta Komercbanka – havde søgsmålskompetence.
- 35 Retten forkastede følgelig ECB's formalitetsindsigelse, for så vidt som den vedrørte aktionærerne i Trasta Komercbanka.

Parternes påstande og retsforhandlingerne for Domstolen

36 ECB har i sit appelskrift i sag C-663/17 P nedlagt følgende påstande:

- Den appellerede kendelse ophæves, for så vidt som det heri fastslås, at de aktionærer i Trasta Komercbanka, som var sagsøgere i sagen for Retten, havde søgsmålsinteresse og søgsmålskompetence i sagen for Retten.
- Der træffes endelig afgørelse vedrørende realiteten, og det af disse aktionærer anlagte søgsmål afvises.
- Trasta Komercbanka og dets aktionærer tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

37 Kommissionen har i sit appelskrift i sag C-665/17 P nedlagt følgende påstande:

- Den appellerede kendelse ophæves, for så vidt som Retten heri forkaster formalitetsindsigelsen vedrørende det af aktionærerne i Trasta Komercbanka anlagte søgsmål.
- Det af disse aktionærer anlagte søgsmål afvises.
- Trasta Komercbanka og dets aktionærer tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

38 Trasta Komercbanka og dets aktionærer har i deres appelskrift i sag C-669/17 P nedlagt følgende påstande:

- Den appellerede kendelse ophæves, for så vidt som det heri fastslås, at det var ufornuddent at træffe afgørelse i det af Trasta Komercbanka anlagte annulationssøgsmål.
- Det fastslås, at det af Trasta Komercbanka anlagte annulationssøgsmål ikke er uden genstand.
- Det fastslås, at annulationssøgsmålet kan antages til realitetsbehandling.
- Sagen hjemvises til Retten, for at denne kan træffe afgørelse om annulationspåstanden.
- ECB tilpligtes at betale sagsomkostningerne, herunder omkostningerne i forbindelse med appelsagen.

39 Trasta Komercbanka og dets aktionærer har i deres svarskrifter i sagerne C-663/17 P og C-665/17 P nedlagt følgende påstande:

- Appellerne i disse sager forkastes.
- Det fastslås, at deres annulationssøgsmål kan antages til realitetsbehandling, og at søgsmålet ikke er blevet uden genstand.
- ECB og Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne i de respektive sager.

40 ECB har i sit svarskrift i sag C-665/17 P gentaget de påstande, som den har nedlagt i sin appel, som angivet i nærværende doms præmis 36.

41 ECB har i sit svarskrift i sag C-669/17 P nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at Trasta Komercbanka og dets aktionærer tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

- 42 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 13. marts 2018 er sagerne C-663/17 P, C-665/17 P og C-669/17 P blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.
- 43 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 25. april 2018 har Kommissionen efter begæring herom fået tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for ECB's påstande i sagerne C-663/17 P og C-669/17 P med henblik på at fremsætte bemærkninger i retsmødet.

Appellerne

Indledende bemærkninger

- 44 Det bemærkes, at både appelskriftet i sag C-669/17 P og de øvrige processkrifter, som er indgivet på vegne af Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer i sagerne C-663/17 P, C-665/17 P og C-669/17, er underskrevet af O.H. Behrends. Den pågældende, som også repræsenterede Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer i retsmødet for Domstolen, har med henblik på at godtgøre sin ret til at repræsentere Trasta Komercbanka henvist til den repræsentationsfuldmagt, som denne blev tildelt af formanden for dette selskabs direktion den 10. februar 2016.
- 45 Retten bemærkede i den appellerede kendelses præmis 46 og 47, at denne fuldmagt var blevet tilbagekaldt ved en skrivelse fra likvidatoren, som var dateret den 31. marts 2016, og som blevet sendt til den pågældende advokat pr. e-mail den 28. oktober 2016. Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer har gjort gældende, at denne tilbagekaldelse ikke har fået virkning, og at O.H. Behrends fortsat er bemyndiget til at repræsentere Trasta Komercbanka både for Retten og for Domstolen.
- 46 Det følger heraf, at spørgsmålet om, hvorvidt appellen i sag C-669/17 P kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som den er iværksat af Trasta Komercbanka, og spørgsmålet om, hvorvidt dette kreditinstitut er behørigt repræsenteret i sag C-663/17 P og C-665/17 P, er uløseligt forbundet med genstanden for appellen i sag C-669/17 P, som derfor skal behandles først.

Appellen i sag C-669/17 P

Parternes argumentation

- 47 Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer har anfægtet både de grunde, der er anført i den appellerede kendelses præmis 46-48, hvorefter den fuldmagt, som Trasta Komercbankas ledelse havde meddelt deres advokat, var blevet gyldigt tilbagekaldt af likvidatoren for dette selskab, og den konsekvens, som Retten drog heraf i kendelsens præmis 50, nemlig at det var ufornuddent at træffe afgørelse i det søgsmål, som var anlagt af Trasta Komercbanka.
- 48 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt fuldmagten var behørigt tilbagekaldt, har de gjort gældende, at det vil være uforeneligt med retten til en effektiv domstolsbeskyttelse at lægge til grund, at varetagelsen af Trasta Komercbankas interesser under enhver procedure, der tager sigte på at anfægte den omtvistede afgørelse, alene tilkommer likvidatoren, dvs. en person, som har til opgave at gennemføre likvidationen af dette selskab, og som er foreslået af en myndighed, som selv har forårsaget ECB's vedtagelse af den omtvistede afgørelse. Retten har således tilsidesat ikke alene artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), men også lettisk ret. Likvidatoren befandt sig nemlig i en interessekonflikt, eftersom det at arbejde for at afvikle Trasta Komercbanka i sagens natur står i modsætning til det at bevare selskabets tilladelse, som var formålet med søgsmålet med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse. Retten undlod således at tage hensyn til det almindelige princip om, at retsakter, i forbindelse med hvilke der foreligger en åbenbar interessekonflikt, er ugyldige.

- 49 ECB, hvis synspunkt i det væsentlige blev støttet af Kommissionen i de bemærkninger, som denne fremsatte i retsmødet, har anført, at Retten med føje fastslog, at varetagelsen af Trasta Komercbankas interesser blev sikret af likvidatoren. Ifølge ECB regulerer lettisk ret, hvilke personer der har beføjelse til at handle på vegne af Trasta Komercbanka.
- 50 ECB har i øvrigt medgivet, at den fuldmagt, der var meddelt den advokat, som anlagde søgsmålet på vegne af Trasta Komercbanka, og som var udstedt af selskabets ledelse, var gyldig på datoen for dens udstedelse, men har fremhævet, at den kompetente lettiske ret, efter denne fuldmagts underskrivelse, traf bestemmelse om likvidation af Trasta Komercbanka og udnævnte en likvidator, som i overensstemmelse med lettisk ret havde den nødvendige kompetence til at tilbagekalde fuldmagten.
- 51 ECB har gjort gældende, at Trasta Komercbankas og selskabets aktionærers argument om tilsidesættelse af chartrets artikel 47 skal forkastes, eftersom Trasta Komercbanka ikke er blevet frataget adgangen til effektive retsmidler til prøvelse af den omtvistede afgørelse, idet likvidatoren havde ret til at iværksætte et sådant retsmiddel på selskabets vegne, såfremt den pågældende fandt det hensigtsmæssigt. Argumentet om, at denne likvidator var blevet udnævnt af FKMK, kan heller ikke tages til følge, eftersom den pågældende blev udnævnt af den kompetente lettiske ret og ikke af denne kommission eller af ECB. Ifølge ECB har likvidatoren både en interesse i og en forpligtelse til at anlægge et søgsmål til prøvelse af den omtvistede afgørelse, for så vidt som medhold i et sådant søgsmål kan øge mængden af aktiver i Trasta Komercbanka, som kan tilbagesøges.

Domstolens bemærkninger

- 52 Indledningsvis skal det bemærkes, at appellen i sag C-669/17 P skal afvises, for så vidt som den er iværksat af den indirekte aktionær og de direkte aktionærer i Trasta Komercbanka, nemlig Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest, Figon Co., GCK Holding Netherlands og Rikam Holding.
- 53 Som anført i nærværende doms præmis 35 fastslog Retten nemlig ved den appellerede kendelse, at det søgsmål, som disse parter havde anlagt, kunne antages til realitetsbehandling, og forkastede den formalitetsindsigelse, som ECB havde rejst i forhold til dem. Heraf følger, at disse parter ikke helt eller delvis ikke har fået medhold som omhandlet i artikel 56, stk. 2, første punktum, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, og at de følgelig ikke kan iværksætte appel til prøvelse af den appellerede kendelse.
- 54 Hvad angår samme appel bemærkes, for så vidt som den er iværksat af Trasta Komercbanka, at Den Europæiske Union er et retsfællesskab, hvori institutionerne er undergivet kontrol med, om deres retsakter er forenelige med bl.a. EUF-traktaten og generelle retsprincipper, idet der ved denne traktat er indført et fuldstændigt retsmiddel- og proceduresystem, hvormed Domstolen skal kunne kontrollere lovligheden af EU-institutionernes retsakter (jf. i denne retning dom af 23.4.1986, Les Verts mod Parlamentet, 294/83, EU:C:1986:166, præmis 23, af 29.6.2010, E og F, C-550/09, EU:C:2010:382, præmis 44, og af 30.5.2017, Safa Nicu Sepahan mod Rådet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, præmis 35). Borgerne skal derfor have adgang til en effektiv domstolsbeskyttelse af de rettigheder, som tilkommer dem i medfør af Unionens retsorden (dom af 18.1.2007, PKK og KNK mod Rådet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, præmis 109 og den deri nævnte retspraksis).
- 55 Det bemærkes i denne henseende, at princippet om en effektiv retsbeskyttelse af borgernes rettigheder som sikret ved EU-retten, hvortil der også henvises i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, udgør et generelt princip i EU-retten, som udspringer af medlemsstaternes fælles forfatningstraditioner. Dette princip er fastslået i artikel 6 og 13 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950. Det er nu bekræftet i chartrets artikel 47 (dom af 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, præmis 35, og af 24.6.2019, Kommissionen mod Polen (Den øverste domstols uafhængighed), C-619/18, EU:C:2019:531, præmis 49).

- 56 Den effektive domstolsbeskyttelse for en juridisk person som Trasta Komerbanka, hvis tilladelse er blevet inddraget ved en afgørelse vedtaget af en EU-institution som ECB på grundlag af en EU-retsakt som forordning nr. 1024/2013, er sikret ved den ret, som en sådan person har i henhold til artikel 263, stk. 4, TEUF til at anlægge et annulationssøgsmål til prøvelse af denne afgørelse ved Unionens retsinstanser.
- 57 For at et sådant søgsmål kan antages til realitetsbehandling, er det nødvendigt, at det godtgøres, at den berørte person faktisk har truffet beslutningen om at anlægge sagen, og at de advokater, som hævder at repræsentere denne person, faktisk har fået fuldmagt hertil (jf. i denne retning dom af 18.1.2007, PKK og KNK mod Rådet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, præmis 113 og den deri nævnte retspraksis). Det er netop for at sikre, at dette er tilfældet, at artikel 51, stk. 3, i Rettens procesreglement bestemmer, at advokaterne, når den part, de repræsenterer, er en privat juridisk person, skal indlevere en fuldmagt udstedt af denne private juridiske person til Rettens Justitskontor, idet manglende indlevering af en sådan fuldmagt i overensstemmelse med denne artikels stk. 4 kan medføre, at stævningen afvises.
- 58 Når der er tale om et kreditinstitut, der som Trasta Komerbanka er stiftet som en juridisk person i henhold til en medlemsstats lovgivning, er det – når der ikke findes EU-retlige bestemmelser på området – efter denne lovgivning, at det skal afgøres, hvilke af denne juridiske persons organer der har beføjelse til træffe de beslutninger, som er omhandlet i den foregående præmis.
- 59 Som Domstolen allerede har fremhævet, er medlemsstaternes autonomi i denne henseende imidlertid begrænset af den forpligtelse, der påhviler dem til navnlig at sikre adgangen til effektive retsmidler og til en upartisk domstol, som er fastsat i chartrets artikel 47 (dom af 8.11.2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, præmis 65 og den deri nævnte retspraksis).
- 60 Der vil således blive gjort indgreb i den ret til adgang til effektive retsmidler ved Unionens retsinstanser, som tilkommer en juridisk person som Trasta Komerbanka, hvis en likvidator, der har beføjelse til at træffe sådanne beslutninger, i henhold til den berørte medlemsstats lovgivning udnævnes på forslag fra en national myndighed, som har deltaget i vedtagelsen af den for den berørte juridiske person bebyrdende retsakt, som har ført til, at denne er trådt i likvidation. Henset til det tillidsforhold mellem denne myndighed og den udnævnte likvidator, som en sådan udnævnelsesprocedure indebærer, og til den omstændighed, at en likvidator har til opgave endeligt at afvikle den juridiske person, som er trådt i likvidation, vil der nemlig være en risiko for, at denne likvidator vil undgå enhver retslig anfægtelse af en retsakt, som denne myndighed har vedtaget, eller som er vedtaget med dens bistand, og som har ført til, at den berørte juridiske person er trådt i likvidation.
- 61 Dette gælder så meget desto mere, når likvidatoren for den berørte juridiske person kan blive afskediget af samme myndighed eller på forslag fra denne i tilfælde af, at en EU-retsakt, som er vedtaget med denne myndigheds bistand, og som har ført til, at den juridiske person er trådt i likvidation, annulleres som følge af et søgsmål, hvis anlæggelse eller opretholdelse likvidatoren selv træffer afgørelse om.
- 62 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 75-77 i sit forslag til afgørelse, kan situationer som de i nærværende doms præmis 60 og 61 beskrive, når de indebærer en interessekonflikt, gøre indgreb i den berørte juridiske persons ret til adgang til effektive retsmidler (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolens dom af 24.11.2005, Capital Bank AD mod Bulgarien, CE:ECHR:2005:1124JUD004942999, §§ 117 og 118).
- 63 I den foreliggende sag fremgår det af den appellerede kendelses præmis 32, at den fuldmagt, der blev indleveret af den advokat, som anlagde sagen for Retten på vegne af Trasta Komerbanka, var udstedt af en person, som på tidspunktet for udstedelsen af fuldmagten havde beføjelse hertil.

- 64 Som anført i denne kendelses præmis 5 og 34 traf den kompetente lettiske ret imidlertid efter udstedelsen af denne fuldmagt – den 14. marts 2016 – bestemmelse om likvidation af Trasta Komercbanka efter begæring herom fra FKMK og i henhold til bestemmelser i lettisk ret om likvidation af et kreditinstitut, når dets tilladelse er blevet tilbagekaldt. I overensstemmelse med de samme bestemmelser udnævnte denne ret den likvidator, som FKMK havde foreslået. Denne ret afviste desuden Trasta Komercbankas anmodning om, at selskabets tidligere ledelsesorgan kunne opretholde sine repræsentationsbeføjelser med hensyn til bl.a. anlæggelse af et søgsmål til prøvelse af den omtvistede afgørelse ved Den Europæiske Unions Domstol.
- 65 Det fremgår i øvrigt af denne kendelses præmis 6 og 46, at likvidatoren for Trasta Komercbanka efter sin udnævnelse tilbagekaldte alle fuldmagter, som var udstedt af dette selskab, herunder fuldmagten til den advokat, som på vegne af Trasta Komercbanka havde anlagt søgsmålet for Retten, og som fik kendskab til tilbagekaldelsen senest den 28. oktober 2016, fra hvilken dato tilbagekaldelsen skal anses for at have virkning.
- 66 Som følge heraf fandt Retten i den appellerede kendelses præmis 48-50, at denne advokat ikke længere havde en fuldmagt, som var behørigt udstedt af dette selskab som omhandlet i artikel 51, stk. 3, i Rettens procesreglement, og at det derfor var ufornuddent at træffe afgørelse i det søgsmål, som var anlagt af dette.
- 67 I denne forbindelse forkastede Retten i kendelsens præmis 35 Trasta Komercbankas argument om, at likvidatoren befandt sig i en interessekonflikt, idet den fandt, at for så vidt som den kompetente lettiske ret havde afvist Trasta Komercbanka anmodning om, at selskabets ledelsesorgan kunne opretholde sine repræsentationsbeføjelser, kunne dette argument ikke rejse tvivl om, at likvidatoren for Trasta Komercbanka efter lettisk ret havde beføjelse til at tilbagekalde den fuldmagt, som tidligere var udstedt til dette selskabs advokat.
- 68 I kendelsens præmis 36 tilføjede Retten, at »anvendelsen af lettisk ret [under alle omstændigheder] ikke [...] før[te] til tilsidesættelse af EU-retten og navnlig retten til en effektiv domstolsbeskyttelse«, eftersom denne anvendelse ikke medførte, at de banker, hvis tilladelse var blevet inddraget, blev berøvet en søgsmålsadgang, men at ansvaret for et sådant søgsmål blev overdraget til en likvidator.
- 69 De grunde, som Retten anførte i den appellerede kendelses præmis 35 og 36, er behæftet med en retlig fejl.
- 70 Som det fremgår af nærværende doms præmis 60, er den i den appellerede kendelses præmis 35 nævnte omstændighed, at likvidatoren i henhold til lettisk ret havde beføjelse til at tilbagekalde den fuldmagt, som var udstedt til Trasta Komercbankas advokat med henblik på anlæggelse af et søgsmål ved Unionens retsinstanser til prøvelse af den omtvistede afgørelse, ikke tilstrækkelig til at begrunde, at Unionens retsinstanser anerkender denne tilbagekaldelse, hvis den af bl.a. de grunde, som er anført i nærværende doms præmis 61 og 62, gør indgreb i Trasta Komercbankas ret til en effektiv domstolsbeskyttelse som fastsat ved chartrets artikel 47.
- 71 Eftersom likvidationen af Trasta Komercbanka i overensstemmelse med de relevante lettiske bestemmelser er en konsekvens af den inddragelse af selskabets tilladelse, som blev foretaget ved den omtvistede afgørelse, kan annullation af denne i forbindelse med Trasta Komercbankas søgsmål føre til tilbagekaldelse af afgørelsen om likvidation af selskabet og følgelig af afgørelsen om udnævnelse af likvidatoren.
- 72 Det bemærkes imidlertid, som det fremgår af handelslovens artikel 322, at den opgave, som en likvidator for en juridisk person som Trasta Komercbanka er betroet, ikke er den samme som den, en sådan juridisk persons ledelse sædvanligvis er betroet, eftersom likvidatorens eneste mål er at opkræve tilgodehavender, afhænde aktiver og opfylde kreditorernes tilgodehavender med henblik på at bringe den juridiske persons virksomhed fuldstændigt til ophør.

- 73 Retten undlod desuden at tage hensyn til den omstændighed – som Trasta Komermbanka gjorde gældende for Retten – at likvidatoren i overensstemmelse med artikel 377, stk. 2, i loven om civil retspleje var blevet udnævnt på forslag fra FKMK, og at FKMK i henhold til denne lovs artikel 387, stk. 2, kunne begære denne likvidator afskediget, såfremt FKMK ikke længere havde tillid til den pågældende.
- 74 Selv om FKMK hverken er ophavsmand til den omtvistede afgørelse eller sagsøgt for Retten, idet ECB er begge dele, forholder det sig ikke desto mindre således, at FKMK deltog i vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, som blev vedtaget efter forslag fra denne. Henset til likvidatorens opgave i henhold til lettisk ret befinder denne sig i en interessekonflikt som følge af den omstændighed, at anfægtelse ved Unionens retsinstanser af inddragelsen af den tilladelse, som er meddelt den juridiske person, som likvidatoren repræsenterer, ville kunne medføre, at likvidationsbehandlingen af denne juridiske person i modstrid med likvidatorens opgave mister ethvert retsgrundlag.
- 75 I overensstemmelse med det i nærværende doms præmis 60-62 anførte følger det af forbindelser som disse mellem FKMK og likvidatoren og af denne kommissions rolle i vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, at ansvaret for en eventuel tilbagekaldelse af den fuldmagt, som var udstedt til Trasta Komermbankas advokat med henblik på anlæggelse af et søgsmål til prøvelse af denne afgørelse ved Unionens retsinstanser, ikke kan overdrages til likvidatoren, uden at der gøres indgreb i Trasta Komermbankas ret til en effektiv domstolsbeskyttelse som omhandlet i chartrets artikel 47.
- 76 Denne konklusion bekræftes desuden af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis. Denne domstol har således i sin afgørelse af 9. september 2004, *Capital Bank AD mod Bulgarien* (CE:ECHR:2004:0909DEC004942999), vedrørende en bank, som var repræsenteret af likvidatorer, fastslået, at den tidligere ledelse for denne bank skulle anerkendes ret til at indgive en individuel klage til Menneskerettighedsdomstolen som omhandlet i artikel 34 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, når disse likvidatorer befinder sig i en interessekonflikt, som gør udøvelsen af denne ret teoretisk eller illusorisk for den bank, som de har til opgave at repræsentere.
- 77 Denne vurdering drages ikke i tvivl af Rettens bemærkninger i den appellerede kendelses præmis 36. Selv om overdragelse i henhold til lettisk ret af ansvaret for at træffe afgørelse om, hvorvidt et søgsmål til prøvelse af en afgørelse som den omtvistede afgørelse om inddragelse af en tilladelse skal anlægges eller opretholdes, til en likvidator ganske vist i princippet ikke indebærer en tilsidesættelse af retten til en effektiv domstolsbeskyttelse, forholder det sig anderledes, hvis den person, som dette ansvar overdrages til, befinder sig i en interessekonflikt med hensyn til afgørelsen om anlæggelse eller opretholdelse af et sådant søgsmål.
- 78 Henset til det ovenstående må det fastslås, at Retten begik en retlig fejl, da den i den appellerede kendelses præmis 35 og 36 fastslog, at anvendelsen af lettisk ret ikke – i modsætning til, hvad Trasta Komermbanka havde gjort gældende med henblik på at begrunde opretholdelse af selskabets tidligere ledende organers repræsentationsbeføjelse – førte til en tilsidesættelse af dette selskabs ret til en effektiv domstolsbeskyttelse, og da den i denne kendelses præmis 47 og 48 heraf udledte, at den advokat, som havde anlagt søgsmålet for Retten på vegne af Trasta Komermbanka, ikke længere havde en fuldmagt i dette selskabs navn, som var behørigt udstedt af en person med beføjelse hertil, eftersom den fuldmagt, som oprindeligt var udstedt til den pågældende, var blevet tilbagekaldt af likvidatoren for selskabet. Henset til bemærkningerne i nærværende doms præmis 70-77 kunne Retten nemlig ikke tage denne tilbagekaldelse i betragtning, eftersom den tilsidesatte Trasta Komermbankas ret til en effektiv domstolsbeskyttelse som fastsat ved chartrets artikel 47.
- 79 Følgelig skal det fastslås, at Trasta Komermbankas appel i sag C-669/17 P kan antages til realitetsbehandling, at der må gives appellanten medhold, og at den appellerede kendelse må ophæves, for så vidt som Retten heri fastslog, at det var uforment at træffe afgørelse i det af Trasta Komermbanka anlagte søgsmål.

Trasta Komercbankas søgsmål for Retten

- 80 I overensstemmelse med artikel 61, stk. 1, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol ophæver Domstolen, hvis den giver appellantens medhold, den af Retten truffede afgørelse. Domstolen kan i denne forbindelse selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse.
- 81 I det foreliggende tilfælde råder Domstolen over de nødvendige oplysninger til at træffe endelig afgørelse om, hvorvidt Trasta Komercbankas søgsmål kan antages til realitetsbehandling.
- 82 Af de grunde, som er anført i nærværende doms præmis 54-61 og 70-77, skal ECB's formalitetsindsigelse forkastes som ugrundet, for så vidt som den vedrører Trasta Komercbankas søgsmål.
- 83 Domstolen finder derimod, at den ikke selv er i stand til at træffe afgørelse om realiteten i det søgsmål, der er anlagt af Trasta Komercbanka. Nærværende sag skal følgelig hjemvises til Retten med henblik herpå.

Appellerne i sagerne C-663/17 P og C-665/17 P

Spørgsmålet om, hvorvidt appellen i sag C-663/17 P kan antages til realitetsbehandling

- 84 Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer har gjort gældende, at påstandene i ECB's appelskrift i sag C-663/17 P ikke går ud på, at Rettens afgørelse, således som den fremgår af den appellerede kendelses konklusion, ophæves helt eller delvist, således som det kræves i artikel 169 i Domstolens procesreglement, men på, at visse af denne kendelses præmisser ophæves. Ifølge Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer kan sådanne påstande ikke antages til realitetsbehandling, ligesom påstandene om, at Domstolen træffer endelig afgørelse om sagens realitet, heller ikke kan det, eftersom Retten indtil nu alene har udtalt sig om formaliteten i søgsmålet for denne.
- 85 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.
- 86 For det første tager den første påstand i ECB's appel udtrykkeligt sigte på ophævelse af punkt 2 i den appellerede kendelses konklusion. For det andet anmoder ECB med den anden påstand i denne appel i det væsentlige, og i overensstemmelse med artikel 170, stk. 1, i Domstolens procesreglement, Domstolen om at give ECB medhold i de påstande, som den nedlagde i første instans, og som går ud på afvisning af det søgsmål, som var anlagt af aktionærerne i Trasta Komercbanka.
- 87 Den appel, som er iværksat af ECB i sag C-663/17 P, kan følgelig antages til realitetsbehandling.

Realitetsbehandlingen af appellerne i sagerne C-663/17 P og C-665/17 P

- 88 ECB har til støtte for sin appel i sag C-663/17 P i det væsentlige fremsat tre anbringender. Det første anbringende vedrører den retlige fejl, som Retten begik ved at anerkende, at aktionærerne i Trasta Komercbanka havde søgsmålsinteresse i forhold til den omtvistede afgørelse. Med det andet anbringende gør ECB gældende, at det var med urette, at Retten fandt, at disse aktionærer var individuelt berørt af den omtvistede afgørelse som omhandlet i artikel 263, stk. 4, TEUF. Det tredje anbringende vedrører den retlige fejl, som Retten begik ved at finde, at disse aktionærer var umiddelbart berørt af denne afgørelse i samme bestemmelses forstand.
- 89 Kommissionen har til støtte for sin appel i sag C-665/17 P fremsat to anbringender. Det første anbringende vedrører tilsidesættelse af artikel 263 TEUF, for så vidt som Retten med urette anerkendte, at aktionærerne i Trasta Komercbanka havde søgsmålsinteresse. Det andet anbringende

angår tilsidesættelse af artikel 263, stk. 4, TEUF og omfatter to led vedrørende den retlige fejl, som Retten begik, da den fandt, at aktionærerne var dels individuelt berørt, dels umiddelbart berørt af denne afgørelse.

- 90 Der skal først foretages en samlet gennemgang af det tredje appelanbringende i sag C-663/17 P og det andet appelanbringendes andet led i sag C-665/17 P.

– *Parternes argumentation*

- 91 ECB og Kommissionen har gjort gældende, at aktionærerne i Trasta Komercbanka ikke er umiddelbart berørt af den omtvistede afgørelse, som ikke gør indgreb i kernen af deres rettigheder. Kun Trasta Komercbanka, hvis tilladelse til at drive virksomhed som kreditinstitut blev inddraget, ville kunne anses for at være umiddelbart berørt af denne afgørelse. Denne havde således kun direkte retsvirkninger i forhold til Trasta Komercbanka. Aktionærerne i Trasta Komercbanka var ikke selv indehavere af en banktilladelse, og de kunne følgelig ikke hævde at have været personligt berørt af tilbagekaldelsen af en sådan tilladelse. Da Retten i den appellerede kendelse fastslog, at aktionærerne i Trasta Komercbanka var umiddelbart berørt af nævnte afgørelse som følge af styrken af dens virkninger på deres situation, anvendte den sin egen praksis fejlagtigt.
- 92 ECB og Kommissionen har gjort gældende, at der skal sondres mellem selskabets økonomiske interesse og selskabets aktionærers interesse, idet sidstnævnte ikke har rettigheder over selskabets aktiver. Tilbagekaldelsen af Trasta Komercbankas tilladelse havde ganske rigtigt en økonomisk indvirkning på selskabets aktionærer, men den påvirkede ikke deres retsstilling. Med henblik på at afgøre, om afgørelsen om tilbagekaldelse berører aktionærerne umiddelbart som omhandlet i artikel 263, stk. 4, TEUF, skal der ikke tages hensyn til denne økonomiske indvirkning, uanset hvor betydelig den er. Et kriterium baseret på den kvalitative vurdering af en retsakts virkninger vil være i strid med ordlyden af og formålet med artikel 263, stk. 4, TEUF.
- 93 Desuden havde den omtvistede afgørelse ingen retsvirkning for den ret, som aktionærerne i Trasta Komercbanka har til at modtage udbytte.
- 94 Det ville i øvrigt være forkert at fastslå, at tilbagekaldelsen af Trasta Komercbankas banktilladelse forhindrer dette selskab i at opfylde sit formål og udøve økonomisk virksomhed. Tilbagekaldelsen er ikke til hinder for, at Trasta Komercbanka udøver en anden økonomisk virksomhed, eventuelt efter ændring af selskabets vedtægter.
- 95 ECB og Kommissionen har gjort gældende, at den omtvistede afgørelse heller ikke har haft betydning for Trasta Komercbankas struktur eller selskabets interne administration. Disse aspekter kan måske være blevet påvirket af afgørelsen om likvidation af Trasta Komercbanka, men denne afgørelse blev truffet på grundlag af lettisk ret og ikke EU-retten, som ikke foreskriver, at der skal ske likvidation af et kreditinstitut, hvis tilladelse er blevet inddraget. Retten undlod imidlertid i denne henseende at sondre mellem den omtvistede afgørelse og afgørelsen om likvidation af Trasta Komercbanka.
- 96 Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer er af den opfattelse, at disse aktionærers situation ikke er sammenlignelig med situationen for minoritetsaktionærer i et handelsselskab. Aktionærerne i Trasta Komercbanka er indehavere af langt størstedelen af aktierne i dette selskab. Retten har i øvrigt allerede anerkendt, at en majoritetsaktionær kan anfægte en afgørelse, der som adressat har det selskab, som denne har aktier i, alene på grundlag af den økonomiske virkning, som denne afgørelse har for aktionæren.
- 97 En fortolkning, hvorefter alene de retlige og ikke de økonomiske virkninger af en retsakt skal tages i betragtning med henblik på at afgøre, om en person er umiddelbart og indirekte berørt af denne retsakt som omhandlet i artikel 263, stk. 4, TEUF, finder ingen støtte i retspraksis. Unionens

retsinstanter har tværtimod med hensyn til statsstøtte og fusioner anerkendt, at personer, som er konkurrenter til adressaten for en retsakt, har søgsmålskompetence alene på grundlag af denne retsacts økonomiske konsekvenser for disse personer.

- 98 Den omtvistede afgørelse berører desuden aktionærene i Trasta Komercbanka umiddelbart og individuelt, eftersom den fratager dem muligheden for at træffe beslutning om oprettelse af en filial af Trasta Komercbanka i en anden medlemsstat på grundlag af selskabets lettiske banktilladelse. Den fratager dem ligeledes i henhold til lettisk ret muligheden for at træffe beslutning om frivillig afvikling af deres selskab og for selv at udnævne likvidatoren. Aktionærene i Trasta Komercbanka er desuden angivet med navns nævnelse i den omtvistede afgørelse og var blevet anerkendt som forhandlingspartnere i den procedure, der førte til vedtagelsen af denne, på samme måde som de personer, som var beføjet til at repræsentere Trasta Komercbanka.
- 99 Trasta Komercbanka og selskabets aktionærer har tilføjet, at konsekvenserne af anvendelsen af den nationale ret skal tages i betragtning ved bedømmelsen af en sagsøgers søgsmålskompetence i henhold til artikel 263 TEUF. De har i denne forbindelse fremhævet, at likvidationen af Trasta Komercbanka i henhold til lettisk ret er en automatisk konsekvens af tilbagekaldelsen af selskabets tilladelse, og at hverken FKMK eller den lettiske ret, som traf bestemmelse om denne likvidation, havde en skønsmargen på området.
- 100 Under alle omstændigheder finder kravet om, at aktionærene i et selskab skal påberåbe sig en særskilt interesse i annullation af en retsakt, der som adressat har det selskab, som de har aktier i, ikke anvendelse i en sag som den foreliggende, hvor aktionærene i det berørte selskab, selv om de er indehavere af aktiemajoriteten, er forhindrede i at udøve deres rettigheder med henblik på at tvinge selskabet til at anlægge et søgsmål.
- 101 Trasta Komercbanka og dets aktionærer har endelig anført, at spørgsmålet om aktionærernes søgsmålskompetence er uafhængigt af udfaldet af appellen i sag C-669/17 P.

– Domstolens bemærkninger

- 102 Det bemærkes, at i henhold til artikel 263, stk. 4, TEUF kan en fysisk eller juridisk person kun anlægge sag til prøvelse af en beslutning rettet til en anden person, såfremt denne afgørelse berører den pågældende umiddelbart og individuelt.
- 103 Det fremgår af Domstolens faste praksis, som Retten også har henvist til i den appellerede kendelses præmis 64, at betingelsen om, at en fysisk eller juridisk person skal være umiddelbart berørt af den afgørelse, der er genstand for søgsmålet, som fastsat i artikel 263, stk. 4, TEUF kræver, at to kumulative kriterier er opfyldt, nemlig for det første at den anfægtede foranstaltning umiddelbart skal have indvirkning på den pågældendes retsstilling, og for det andet at foranstaltningen ikke må overlade et skøn til adressaterne, der skal gennemføre den, men at gennemførelsen skal ske helt automatisk og udelukkende i medfør af EU-reglerne uden anvendelse af andre mellemkommende regler (jf. bl.a. dom af 22.3.2007, Regione Siciliana mod Kommissionen, C-15/06 P, EU:C:2007:183, præmis 31, af 13.10.2011, Deutsche Post og Tyskland mod Kommissionen, C-463/10 P og C-475/10 P, EU:C:2011:656, præmis 66, og af 6.11.2018, Scuola Elementare Maria Montessori mod Kommissionen, Kommissionen mod Scuola Elementare Maria Montessori og Kommissionen mod Ferracci, C-622/16 P – C-624/16 P, EU:C:2018:873, præmis 42).
- 104 I denne forbindelse bemærkes, at den omtvistede afgørelse inddrog Trasta Komercbankas tilladelse til at drive virksomhed som kreditinstitut og derfor umiddelbart havde indvirkning på retsstillingen for dette selskab, som – efter at afgørelsen var vedtaget – ikke længere havde tilladelse til at fortsætte sin virksomhed som kreditinstitut. Denne tilladelse var blevet meddelt Trasta Komercbanka selv og ikke selskabets aktionærer personligt.

- 105 Retten fandt ikke desto mindre på baggrund af de grunde, som er anført i den appellerede kendelses præmis 66-68, at den omtvistede afgørelse også berørte aktionærerne i Trasta Komercbanka umiddelbart.
- 106 Som det fremgår af denne kendelses præmis 67, baserede Retten i det væsentlige denne vurdering på »styrken« af virkningerne af den omtvistede afgørelse, som »nødvendigvis [påvirkede] realiteten og rækkevidden« af de rettigheder, som tilkom aktionærerne i Trasta Komercbanka. For det første blev aktionærernes ret til at modtage udbytte fra et selskab, »som ikke længere har tilladelse til at udøve sin virksomhed«, »nødvendigvis illusorisk«. For det andet, og for så vidt som den omtvistede afgørelse bevirkede, »at Trasta Komercbanka blev forhindret i at opfylde selskabets formål«, blev aktionærernes udøvelse af deres stemmeret eller deres ret til at deltage i selskabets ledelse »i det væsentlige formel«.
- 107 Denne begrundelse er behæftet med retlige fejl.
- 108 Ved at give forrang til et fejlagtigt kriterium vedrørende »styrken« af den omtvistede afgørelses virkninger foretog Retten for det første ikke den bedømmelse af den eventuelt umiddelbare karakter af denne afgørelses virkninger på retsstillingen for Trasta Komercbanka aktionærer, som det påhvilede den at foretage.
- 109 Som ECB og Kommissionen med rette har anført, tog Retten for det andet med urette hensyn til virkninger af den omtvistede afgørelse for situationen for aktionærerne i Trasta Komercbanka, som ikke var retlige, men økonomiske (jf. i denne retning dom af 28.2.2019, Rådet mod Growth Energy og Renewable Fuels Association, C-465/16 P, EU:C:2019:155, præmis 81 og den deri nævnte retspraksis).
- 110 Aktionærernes ret til at modtage udbytte og deltage i ledelsen af Trasta Komercbanka som et selskab oprettet i henhold til lettisk ret blev imidlertid ikke berørt af den omtvistede afgørelse.
- 111 Trasta Komercbanka er ganske vist efter tilbagekaldelsen af selskabets tilladelse ikke længere i stand til at fortsætte sin virksomhed som kreditinstitut, og det er følgelig tvivlsomt, om det har beføjelse til at udlodde udbytte til sine aktionærer. Den negative virkning af tilbagekaldelsen er imidlertid af økonomisk karakter, idet aktionærernes ret til at modtage udbytte ligesom deres ret til at deltage i dette selskabs ledelse, eventuelt ved at ændre dets formål, på ingen måde er blevet berørt af den omtvistede afgørelse.
- 112 De ovenfor anførte betragtninger svækkes ikke af Trasta Komercbankas og selskabets aktionærers argumentation, som sammenfattes i nærværende doms præmis 97, vedrørende praksis fra Unionens retsinstanser om statsstøtte og fusioner. Anerkendelsen af, at visse konkurrenter til adressater for en EU-retsakt vedrørende disse områder kan være umiddelbart berørt af denne retsakt, er nemlig ikke begrundet ved de rent økonomiske virkninger af den pågældende retsakt på deres stilling, men ved den omstændighed, at retsakten påvirker disse konkurrenters retsstilling, navnlig deres ret i henhold til de i EUF-traktaten indeholdte bestemmelser om statsstøtte til ikke at blive udsat for en fordrejet konkurrence (jf. i denne retning dom af 6.11.2018, Scuola Elementare Maria Montessori mod Kommissionen, Kommissionen mod Scuola Elementare Maria Montessori og Kommissionen mod Ferracci, C-622/16 P – C-624/16 P, EU:C:2018:873, præmis 43).
- 113 Hvad angår likvidationen af Trasta Komercbanka efter vedtagelsen af den omtvistede afgørelse er det korrekt, at denne omstændighed umiddelbart har berørt aktionærernes ret til at deltage i ledelsen af selskabet, idet denne ledelse ved afgørelsen om likvidation blev overdraget til en likvidator.
- 114 Likvidationen af Trasta Komercbanka udgør imidlertid ikke en gennemførelse af den omtvistede afgørelse »helt automatisk og udelukkende i medfør af EU-reglerne« som omhandlet i den retspraksis, som er nævnt i nærværende doms præmis 103. EU-reglerne bestemmer nemlig ikke, at et

kreditinstitut, hvis tilladelse er blevet inddraget, skal træde i likvidation. Afgørelsen om likvidation blev truffet af en lettisk domstol på grundlag af lettisk ret, nemlig »andre mellemkommende regler« som omhandlet i samme retspraksis.

- 115 Heraf følger, at Retten fejlagtigt fandt, at aktionærerne i Trasta Komerbanka var umiddelbart berørt af den omtvistede afgørelse som omhandlet i artikel 263, stk. 4, TEUF.
- 116 Henset til det ovenstående skal det tredje appelanbringende i sag C-663/17 P og det andet appelanbringendes andet led i sag C-665/17 P tages til følge, og den appellerede kendelse skal, uden at det er fornødent at undersøge de øvrige anbringender, ophæves, for så vidt som ECB's formalitetsindsigelse vedrørende det af aktionærerne i Trasta Komerbanka anlagte søgsmål heri forkastes.

Trasta Komerbankas aktionærers søgsmål for Retten

- 117 I overensstemmelse med artikel 61, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol ophæver Domstolen, hvis den giver appellantens medhold, den af Retten truffede afgørelse. Domstolen kan i denne forbindelse selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse.
- 118 I det foreliggende tilfælde råder Domstolen over de nødvendige oplysninger til at træffe endelig afgørelse om, hvorvidt det af aktionærerne i Trasta Komerbanka anlagte søgsmål kan antages til realitetsbehandling.
- 119 Af de grunde, som er anført i nærværende doms præmis 108-114, må det fastslås, at aktionærerne i Trasta Komerbanka ikke er umiddelbart berørt af den omtvistede afgørelse. Følgelig skal ECB's formalitetsindsigelse tiltrædes, for så vidt som den vedrører disse aktionærers søgsmål, og dermed skal dette søgsmål afvises.

Sagsomkostninger

- 120 Det bestemmes i artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement, at såfremt appellen ikke tages til følge, eller såfremt appellen tages til følge, og Domstolen selv endeligt afgør sagen, træffer den afgørelse om sagsomkostningerne.
- 121 I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement, der i medfør af dette reglements artikel 184, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.
- 122 Da ECB og Kommissionen har nedlagt påstand om, at Trasta Komerbanka og selskabets aktionærer tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og da disse har tabt sagerne C-663/17 P og C-665/17 P, bør de pålægges at bære deres egne omkostninger og betale ECB's og Kommissionens omkostninger i disse appelsager. Da aktionærerne i Trasta Komerbanka i øvrigt har tabt sagen for Retten, bør de i overensstemmelse med ECB's påstand pålægges at bære deres egne omkostninger og betale ECB's omkostninger i forbindelse med behandlingen af denne sag i første instans, for så vidt som den er anlagt af disse aktionærer.
- 123 I medfør af artikel 140, stk. 1, i Domstolens procesreglement bærer de EU-institutioner, der er indtrådt i en sag, deres egne omkostninger.
- 124 Kommissionen, som er indtrådt i sag C-663/17 P, bærer sine egne omkostninger i denne sag.

125 Endelig skal afgørelsen om sagsomkostningerne i sag C-669/17 P udsættes, idet sagen hjemvises til Retten.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

- 1) Appellen i sag C-669/17 P afvises, for så vidt som den er iværksat af Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV og Rikam Holding SA.
- 2) Den Europæiske Unions Rets kendelse af 12. september 2017, Fursin m.fl. mod ECB (T-247/16, ikke trykt i Sml., EU:T:2017:623), ophæves.
- 3) Den Europæiske Centralbanks formalitetsindsigelse forkastes, for så vidt som den vedrører det søgsmål, der er anlagt af Trasta Komercbanka AS med påstand om annullation af Den Europæiske Centralbanks afgørelse ECB/SSM/2016 – 529900WIP0INFDAWTJ81/1 WOANCA-2016-0005 af 3. marts 2016 om inddragelse af den tilladelse, som var meddelt Trasta Komercbanka.
- 4) Det søgsmål, som er anlagt af Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV og Rikam Holding SA med påstand om annullation af Den Europæiske Centralbanks afgørelse af 3. marts 2016, afvises.
- 5) Sagen hjemvises til Den Europæiske Unions Ret, med henblik på at denne træffer afgørelse i det søgsmål, som er anlagt af Trasta Komercbanka AS med påstand om annullation af Den Europæiske Centralbanks afgørelse af 3. marts 2016.
- 6) Trasta Komercbanka AS, Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV og Rikam Holding SA bærer hver deres egne omkostninger og betaler de omkostninger, der er afholdt af Den Europæiske Centralbank og Europa-Kommissionen i deres respektive appeller i sagerne C-663/17 P og C-665/17 P.
- 7) Kommissionen bærer sine egne omkostninger i sag C-663/17 P.
- 8) Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV og Rikam Holding SA bærer hver deres egne omkostninger og betaler de omkostninger, der er afholdt af Den Europæiske Centralbank i forbindelse med behandlingen i første instans af den sag, som er anlagt af disse aktionærer.
- 9) Afgørelsen om sagsomkostningerne i sag C-669/17 P udsættes.

Underskrifter